

Como discernir se unha información é veraz na Rede

Claves para contrastar a Información. Recorrer ás fontes.

Internet é un medio de comunicación onde persoas de todas as condicións poden expresarse libremente e publicar de cara ao resto do mundo as súas opinións, pensamentos ou coñecementos. Sen embargo, non todo o que atopamos na Rede é certo, polo que debemos andar con ollo á hora de dar creto á información que obtemos nela.

1. Tipos de Medios na Internet

Na Rede podemos atopar distintos tipos de páxinas web, que van dende as **bitáculas persoais** ou **blogs**, até **webs institucionais** de universidades, organismos, etc. É a nosa obriga como usuarios responsables diferenciar unhas doutras e decatarnos de que o tipo de contidos que hai nelas poden non ter a mesma credibilidade.

The screenshot shows the AS-PG website interface. At the top, there's a navigation menu with items like 'Noticias', 'Actividades', 'Boletins', 'Formación', 'Recursos', 'Xogos da AS-PG', and 'Sobre a AS-PG'. Below the menu, there are several content blocks: 'Bitáculas da AS-PG' with articles like 'Era no mes de maio', 'II Certame de Curtas para Rosalía', and 'Promoción de produtos da AS-PG'; 'ACTUALIDADE' with 'Actividades de Queremos Galego' and 'E-ducando'; and a large 'En promoción' banner with a play button icon and a video player.

Ao ser un medio de **libre acceso e publicación**, cada quen ten a capacidade de escribir e poñer na Internet o que quere. Iso é unha vantaxe, xa que a converte no meirande compendio de información humana dende que existimos como especie.

Ao mesmo tempo, moita desa información é pensamento subxectivo, crenzas (non sempre atinadas), ideoloxía... o que nos obriga a poñer unha barreira de antemán a todo o que lemos, polo menos até poder contrastar as fontes que indican a **procedencia e veracidade** de cada contido.

Podemos facer que a tarefa sexa máis sinxela baseando a nosa credibilidade unicamente no medio que publica a información, se ben iso tampouco é totalmente óptimo, xa que podería dar lugar a que tomemos por certa **información mal intencionada** ou ben que rexeitemos outra que si se achega á realidade. Sexa como for, esta sinxela técnica pódenos servir como base, partindo de que tanto en webs de organismos oficiais, de prensa consolidada ou de medios **online** de prestixio os contidos teñen máis opcións de ser correctos que en blogs, foros, correos electrónicos ou redes Sociais.

2. Medios oficiais. Organismos. Prensa. Enciclopedias

Como sinalábamos no punto anterior, podemos partir da base de que os medios oficiais terán contidos **veraces** e próximos á realidade. Así, podemos como **regra xeral** tomalos como certos e utilízalos nas nosas procuras, argumentacións ou calquera outra tarefa que desexemos realizar.

Sen embargo, esta postura implica o risco de prescindir do espírito crítico e adoitar como Verdade, con maiúsculas, calquera información que proveña dun **medio oficial**, o que non debería ser, xa que lles confire unha autoridade demasiado grande.

Por outra banda, a mesma argumentación nos podería valer para **páxinas de Organizacións**, tanto nacionais como internacionais, ou tamén **ONG's**, **webs corporativas de empresa** (tendo en conta neste caso que unha empresa busca vender o seu produto ou servizo), etc.

Dentro desta categoría, debemos ter coidado coa **ideoloxía** de fondo que ten a Organización en concreto, xa que vai determinar o sesgo do contido que publique (Organizacións católicas, ecoloxistas, pacifistas... non van tratar o mesmo tema dende o mesmo punto de partida e darán como verdade absoluta cousas que non son máis que verdades parciais, ou ao mellor, non son nin verdade).

Mención aparte deberíamos facer, dentro dos medios pertencentes a Organismos, ás webs das Universidades, xa que por regra xeral a

Unha iniciativa
ASOCIACIÓN
SOCIO-PEDAGÓGICA
GALEGA
as-pg

Coa colaboración de
DEPUTACIÓN
DE LUGO

Creado por
sdweb

información que conteñen é certa e publícase, de feito, para que sexa utilizada como referencia.

No caso dos **medios de Prensa**, o camiño a seguir é o mesmo que na vida real, é dicir, cada un ten e defende unha ideoloxía, polo que usa a mesma como prisma para ver a realidade e contar ás cousas ao seu xeito. Se temos iso en conta e asumimos que ningún deles ten a **Verdade absoluta**, podemos informarnos do que acontece mediante o que nos sexa máis afín, tamén pola Rede.

Finalmente, réstanos falar das enciclopedias *online*. Dentro destas hai que distinguir dous tipos de páxinas, as que teñen contido pechado e as suxeitas á participación dos usuarios (**Wiki**). No caso das primeiras, aínda que se supón que deben ser medios de referencia, deberíamos ter en conta as advertencias expostas anteriormente sobre a tendencia ideolóxica que poida ter detrás, se ben por **regra xeral** podemos utilizalas como fonte fiable.

No caso das enciclopedias Wiki, ao ter contidos incorporados por usuarios anónimos (para nós) de xeito aberto, a información que nos brinda é, cando menos, cuestionable (cando non directamente errada). A chamada "**intelixencia global**" pode ser útil a grandes trazos, mais tamén se pode converter en "**mediocridade global**" e conter imprecisións ou, directamente, erros graves de veracidade. Por iso, o uso destas "**Wikipedias**", se ben é aconsellable, debe ser levado a cabo con precaución e, sempre, contrastando a información que se obtén con outros medios, para comprobar a súa **fiabilidade**.

3. Blogs de referencia. Medios na Internet

Fóra dos **medios oficiais** ou de comunicación tradicional, dentro da propia Internet contamos con fontes de información con millóns de lectores diarios e que teñen tanto ou máis peso que os primeiros.

Estes medios e blogs, por seguiren a **estrutura das bitáculas** (en grande parte dos casos), teñen unha dificultade engadida á hora de identificalos e recoñecelos como fonte de información certa.

En calquera caso, a meirande parte dos grandes medios propios da Internet posúen unha **credibilidade alta**, superior incluso a servizos de prensa e a algunha páxina oficial, chegando, en ocasións, a seren os primeiros en ofrecer unha noticia e servindo de fonte para o resto de informantes.

De todos os xeitos, a súa propia natureza de medio orixinario da Internet fai que distinguilo sexa complicado.

Neste caso o único método fiable, ademais da relevancia “social” e da contrastación das novas (o que non sempre é posible) que publican, é o **sentido común**.

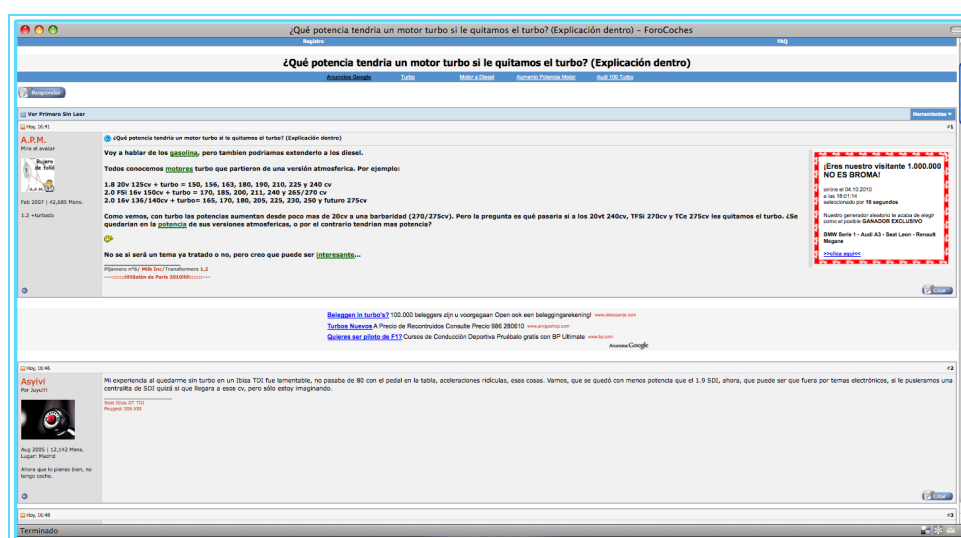
Por outra banda, debemos falar tamén, para rematar este punto, dos coñecidos como **“Confidenciais”**. Medios independentes, levados nalgún caso por xornalistas, que basean as súas novas en rumores ou informacións non contrastadas. Sobre eles, comentar que se ben de cando en vez atinan (e non todos), na maior parte dos casos os seus contidos deben tomarse con moita cautela, cando non seren rexeitados como mentiras, directamente.

4. Blogs persoais. Foros. Correo electrónico. HOAX

Doutra banda, fóra dos medios fiables, contamos con distintas fontes de información nas que a nosa atención debe estar alerta.

Os máis estendidos e coñecidos son os blogs. Estas páxinas persoais contan, polo xeral, cunha temática determinada que fai que o que publican poida ter visos de veracidade, non sendo sempre así. Por iso, toda a información que obteñamos destas fontes debe ser contrastada usando medios externos, tanto *online* coma *offline*, co obxectivo de procurarnos unha idea axeitada do fiable que poden ser os contidos que publican.

Outros medios de obter novas poden ser os foros. Estes, salvo en casos moi puntuais, non conteñen información axeitada para ter en conta como veraz sen pasar por unha investigación alternativa, polo que sempre debemos procurarnos **fontes fiables** que corroboren o que neles se publica.

Do mesmo xeito, os grupos de novas e a información recibida por correo electrónico debe seguir o mesmo patrón e ser sempre revisada polo miúdo, comparándoa cando sexa posible con outra sobre a mesma temática obtida en **medios contrastados**.

Como regra xeral, debemos dar por feito que a información que proveña de calquera destas fontes non é certa; polo menos non sen que apareza tamén en **fontes alternativas fiables**.

Para rematar, debemos facer referencia tamén a un tipo específico de correo electrónico chamado **HOAX**. Un **HOAX** é, na súa orixe, unha

lenda urbana que circula pola Internet e que, se ben é mentira, achégase bastante a algo potencialmente real, polo que cabe a posibilidade de confundilo. Por norma xeral, toda información que proveña dun correo masivo é falsa, de xeito que debemos andar con coidado con eles.

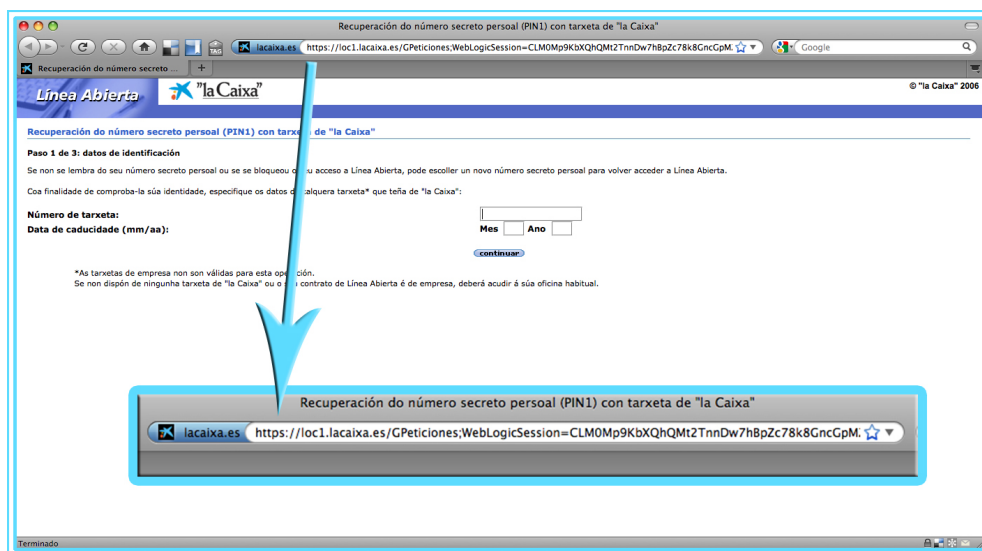
5. Timos e estafas

Ademais da información xeral, Internet tamén contén servizos que utilizamos de forma cotiá. Un deles, polos beneficios que pode aportar, é especialmente atractivo para ser usado como engano ao usuario: o **servizo de banca**.

Hoxe en día hai miles de intentos diarios de enganar os internautas facéndose pasar por entidades bancarias e reclamando información privada que garanta ao estafador o acceso á conta de cliente dun particular. A isto chámasele **Pishing**.

Debemos ter en conta que ningún banco nos vai pedir que lle demos os nosos datos. Xa os teñen e, en calquera caso, non os solicitarían por Internet. Así que nunca, absolutamente nunca, debemos crer a un correo que nos pida unha **confirmación de usuario** e **contrasinal** por parte dun banco.

Asemade, as entidades bancarias non adoitan remitir correos fóra do que son confirmacións de pago, e estas polo xeral non implican ligazóns que nos fagan entrar na nosa conta.

Por iso, debemos **rexear** todo correo electrónico que non sexa solicitado por nós, malia que a dirección que figure semelle ser a da entidade bancaria, xa que ese tipo de datos pódese falsear.

Por último, aínda que non é sinal de que esteamos libres de estafa, as webs dos bancos adoitan contar cun **certificado de seguridade** que fai que os datos sexan cifrados. Podemos identificar esta situación fixándonos na dirección web, que nestes casos leva un “s” final no http, sendo, logo, https máis o resto da URL.

Ademais, na zona inferior dereita dalgúns navegadores (ou na propia barra de direccións), aparecerá un **candadiño** cando esteamos nun sitio seguro, polo que debemos fixarnos sempre que sexa posible (isto tamén é así para realizar operacións de comercio electrónico, é dicir, para mercar por Internet; se ben os sitios seguros levan directamente a unha plataforma do propio banco).

6. Contrastando a información. Conclusión

Exposto todo o anterior, debemos agora facer un alto no camiño e dedicar o derradeiro punto deste tema a salientar algunha das mellores maneiras para **contrastar a información** que obtemos da Internet e, así, poder utilizala para o noso traballo, como fonte de coñecemento, etc.

O mellor dos métodos é, sempre, acudir ás fontes orixinais. Se algún blog ou páxina fai referencia ao que di un ou outro autor, non hai mellor xeito de **confirmar** que é certo que tomando un libro do mesmo e comprobando que en efecto así o afirma. De todos os xeitos como isto non sempre é posible o seguinte paso é acudir a **fontes contrastadas** que traten o tema.

Neste sentido, ese mecanismo tamén nos vale para temas xerais, de forma que se pensamos que algo da información que lemos na Rede pode non ser certa, o mellor é achegarse a **libros especializados** ou **páxinas web de Universidades** onde se traten temas semellantes.

Non debemos aforrar esforzos en procurar información en varias fontes. Un dos aspectos máis positivos que ten Internet é que nos permite realizar buscas rápidas e chegar a multitude de sitios en moi pouco tempo.

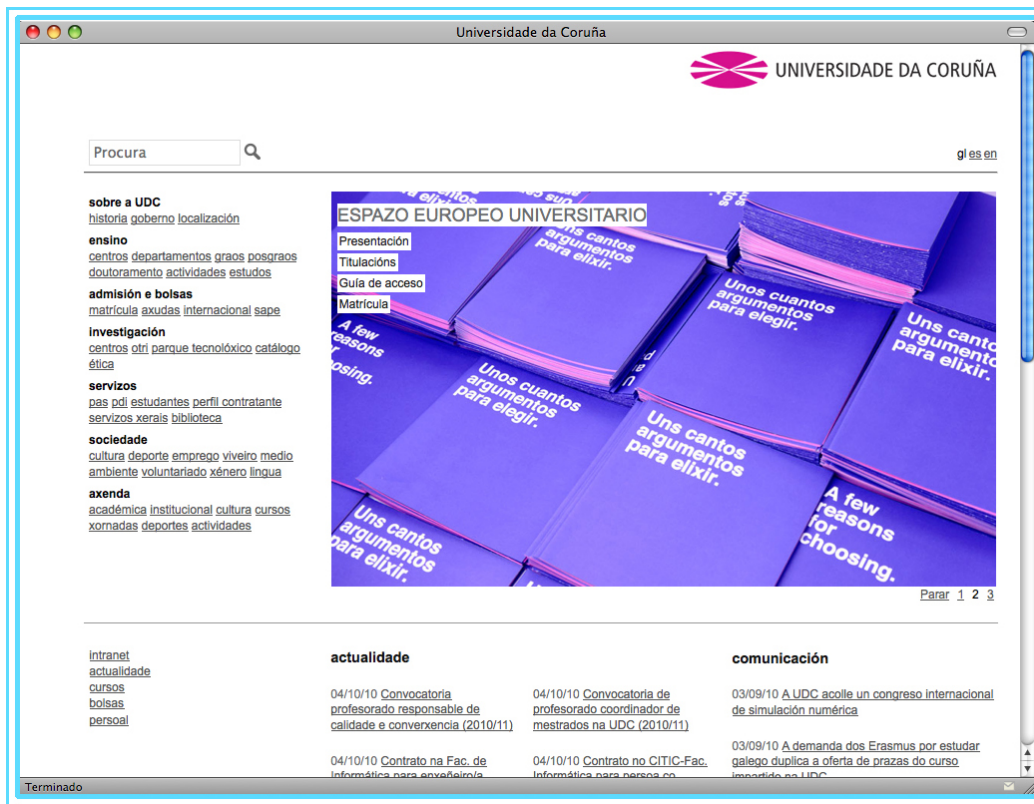
Unha iniciativa
aspg
ASOCIACIÓN
SOCIO-PEDAGÓGICA
GALEGA

Coa colaboración de
**DEPUTACIÓN
DE OURENSE**

Creado por
sdweb

Dedicarle uns minutos a comprobar que unha afirmación concreta é certa pódenos aforrar moitos desgustos, así como problemas derivados do uso de información falsa.

Por que debemos contrastar a información que obtemos na Internet?

- A. Porque non podemos dar por suposto que todo o que se publica é certo. **Esta é a correcta**
- B. Porque algunhas páxinas poñen información falsa a propósito, para enganar á xente.
- C. Non hai por que facelo, se a información está aí é por algo, a xente non perde o tempo publicando mentiras.
- D. Non sempre. Só hai que facelo cando imos usar esa información para traballos.

Como debemos actuar cando nos chega un correo pedíndonos datos bancarios?

- A. Temos que pinchar na ligazón, entrar na páxina e cubrir a información que nos piden, que por algo é un banco.
- B. Debemos contestar ao correo e mandarlles a información que nos piden.
- C. Os bancos non piden datos por correo. Nunca debemos fiarnos dese tipo de e-mails, son unha estafa. **Esta é a correcta**
- D. Cando o mandan por algo é. Temos que chamar á nosa oficina e confirmar que reciben os datos que lles envío.

Por regra xeral, de que páxinas nos podemos fiar?

- A. De todas. Polo xeral o que se publica na Internet é certo.
- B. Das que teñen un https na dirección da web. **Esta é a correcta**
- C. Das páxinas oficiais, de universidades, prensa e blogs de referencia.
- D. De ningunha. Todas menten en maior ou menor medida.

Cal é a mellor forma de contrastar información?

- A. Copiar e pegar no Google, para saber se hai máis sitios web que coincidan co que queremos comprobar.
- B. Mirando na Wikipedia.
- C. Preguntándolle a alguén que saiba a través dun foro.
- D. Acudindo ás fontes orixinais ou, se non é posible, a páxinas de veracidade contrastada, como Universidades. **Esta é a correcta**

PALABRAS CLAVE

Wiki.

Páxina web que pode ser editada por múltiples voluntarios de xeito doado, tendo todos capacidade para engadir, modificar ou eliminar texto, imaxes e demais elementos. O termo provén do Hawaiano e significa “facer as cousas de xeito sinxelo e rápido”.

SSL.

Chámase así ao protocolo de seguridade e cifrado da información mediante criptografía. Na Internet os datos móvense por paquetes, facendo o *Secure Sockets Layer* que estes non poidan ser lidos ou modificados por persoas alleas ao usuario e o propietario da páxina onde está.

Grupos de noticias.

Na súa orixe, Internet estaba baseada en opcións distintas á web, sendo o correo electrónico moito máis importante do que é agora. Os usuarios interesados nun tema, asociábanse a un grupo de noticias e recibían información sobre o mesmo. Hoxe faise algo similar ben mediante subscricións a boletíns, ben a través de RSS.

Unha iniciativa
 ASOCIACIÓN
SOCIOPEDAGÓXICA
DALEGA

Coa colaboración de
 DEPUTACIÓN
DE PONTEVEDRA

Creado por
 sdweb

SABÍAS QUE...

...hai HOAX que levan máis de dez anos circulando e hai xente que aínda coida que son certos?

Os HOAX son correos electrónicos masivos con información falsa, mais que garda certo grao de verosimilitude, é dicir, que semella que podería ser certa. Algún deles, como “o que di que Hotmail vai pechar se non hai un número determinado de usuarios que reenvían o mesmo correo en cuestión de minutos”, levan circulando pola Internet dende vai dez anos, e sempre hai alguén que o cre e os reenvía a todos os seus contactos.

O obxectivo do HOAX, polo xeral, é recompilar direccións de correo electrónico para facer envíos masivos de SPAM, aproveitando que o reenvío que se fai ten as contas dos usuarios en copia aberta, isto é, visibles para calquera. É a nosa obriga como persoas responsables non dar creto a este tipo de mensaxes e cortar a cadea, evitando mandarlos ás persoas da nosa axenda.

Unha iniciativa
 ASOCIACIÓN
ASOCIACIÓN
SOCIO-PEDAGÓGICA
DALEGA

Coa colaboración de
 DEPUTACIÓN
DE PONTVEDRA

Creado por
 sdweb

